

ОИЛАВИЙ ТАДБИРКОРЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА БАНК КРЕДИТЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ МАСАЛАЛАРИ

Рахматулло Аъложонович Рашидов

“Иқтисодиёт” кафедраси мудири
Наманган муҳандислик-технология институти
r.rashidov84@mail.ru

Наима Хасанбоевна Хасанбоева

Магистрант,
Наманган муҳандислик-технология институти

Сардорбек Мухаммадали ўғли Отахонов

Магистрант,
Наманган муҳандислик-технология институти

<https://doi.org/10.37547/jcass/volume02issue02-a21>

Аннотация: Миллий иқтисодиётни барқарор ривожланишида тадбиркорлик фаолияти муҳим ўрин эгаллаб, иқтисодий ва ижтимоий муаммоларни ҳал этишда етакчи ўрин тутади. Мамлакатимизда ҳар бир оилада тадбиркорлик муҳитини яратиш, уларни молиявий қўллаб-қувватлаш, имтиёзли кредитлар ажратиш йўналишларда бир қатор вазифалар амалга оширилди. Ушбу мақолада ҳар бир оилада тадбиркорликни ташкил этиш бўйича ажратилган имтиёзли кредитлардан фойдаланиш бўйича банклар фаолияти ўрганилиб, таҳлилий маълумотлар, таклиф ва тавсиялар келтирилган.

Калит сўзлар: тадбиркор, кредит, тадбиркорлик фаолияти, жаҳон бозори, камбағаллик.

ВОПРОСЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ БАНКОВСКИХ КРЕДИТОВ В РАЗВИТИИ СЕМЕЙНОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА

Рахматулло Аъложонович Рашидов

Заведующий кафедрой “Экономики”,
Наманганский инженерно-технологический институт
r.rashidov84@mail.ru

Наима Хасанбоевна Хасанбоева

Магистрант,
Наманганский инженерно-технологический институт

Отахонов Сардорбек Мухаммадали угли

Магистрант,
Наманганский инженерно-технологический институт

Аннотация: Предпринимательство играет важную роль в устойчивом развитии национальной экономики и играет ведущую роль в решении экономических и социальных проблем. В нашей стране выполнен ряд задач в сферах создания предпринимательской среды в каждой семье, их финансовой поддержки, выдачи

льготных кредитов. В статье исследуется деятельность банков по использованию льготных кредитов, выделяемых на организацию предпринимательства в каждой семье, приводятся аналитические данные, предложения и рекомендации.

Ключевые слова: предприниматель, кредит, предпринимательская деятельность, мировой рынок, бедность.

ISSUES OF USING BANK CREDITS IN DEVELOPMENT OF FAMILY ENTREPRENEURSHIP

Rakhmatullo Alojonovich Rashidov

Head of the Department of Economics,
Namangan engineering-technological institute
r.rashidov84@mail.ru

Naima Hasanboevna Hasanboeva

Master student,
Namangan engineering-technological institute

Sardorbek Muhammadali ogli Otakhonov

Master student,
Namangan engineering-technological institute

Abstract: Entrepreneurship plays an important role in the sustainable development of the national economy and plays a leading role in solving economic and social problems. In our country, a number of tasks have been carried out in the areas of creating an entrepreneurial environment in every family, their financial support, the allocation of soft loans. This article examines the activities of banks in the use of soft loans allocated for the organization of entrepreneurship in each family, provides analytical data, suggestions and recommendations.

Keywords: entrepreneur, credit, entrepreneurial activity, world market, poverty.

Кириш. Маълумки, мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш, фаол тадбиркорлик, инновацион ғоялар ва бунёдкорлик салоҳиятини қўллаб-қувватлаш орқали аҳолига муносиб ҳаёт шароитларини яратиш, ишбилармонлик муҳитини яхшилаш, бандликни таъминлаш бўйича кенг қўламли ишлар амалга ошириб келинмоқда. Ўзбекистон Республикаси Президенти 2018 йил 7 июндаги “Ҳар бир оила-тадбиркор” дастурини амалга ошириш тўғрисида”ги ПҚ-3777-сон Қарорида ҳам ҳар бир оиланинг тадбиркорлик билан шуғулланиши ва барқарор даромад манбаига эга бўлиши учун шарт-

шароитлар яратиш йўналишлардан бири сифатида белгиланган.

Шу билан бирга, ушбу Қарорда мамлакатимизнинг ҳар бир туман ва шаҳрида, энг аввало олис ва табиий-иқлим шароити оғир ҳудудларда аҳолининг моддий шароитларини тубдан яхшилаш, турмуш тарзи сифати ва даражасида сезиларли ижобий ўзгаришлар амалга оширилишини таъминлашга қаратилган “Ҳар бир оила — тадбиркор” дастури амалга оширилади, деб белгилаб қўйилган[2].

Мамлакатнинг макроиқтисодий ўсишни таъминлаш, мавжуд тадбиркорлик имкониятларидан самарали фойдаланиш, шунингдек,

аҳолини иш билан банд қилишда банк кредитларининг ҳам ўзига хос ўрни бор, албатта. Дарҳақиқат, бугунги кунда барча турдаги тижорат банклари иқтисодиёт тармоқларини молиялаштириш, ўзининг кредит маблағларини тақдим этиб, аҳолини истеъмол, имтиёзли кредитлар билан таъминлашдаги ҳиссаси ортиб бормоқда. Шу боис, иқтисодиётнинг оилавий тадбиркорликни ривожлантиришда тижорат банклари фаолиятини бунданда ошириш соҳа олдида турган долзарб масалалардан ҳисобланади.

Мавзуга оид адабиётлар таҳлили

АҚШ ва Европа давлатларида тадбиркорлик тушунчаси XVI-XVIII асрдан бошлаб иқтисодчилар, руҳшунос ва сиёсатшунослар фикрини ўзига жалб эта бошлади. Жумладан:

- Англия иқтисодчиси, банкир Ричард Кантильон: тадбиркор – бу риск шароитида ҳаракат қилувчи инсон; капитални тақдим қилиш функцияси тадбиркорлик функциясидан фарқ қилади.
- АҚШ Касаба уюшмаси лидери Сэмюэл Гомперс: Фойда олмаслик тадбиркор учун катта жиноятдир.
- Германия иқтисодчиси Вернер Зомбарт: Тадбиркорлик руҳи инсоннинг шахсий (индивидуал) фазилатларига боғлиқдир
- Австрия ва Америка иқтисодчиси Йозеф Алоиз Шумпетер: Тадбиркор – новатор, яратувчи. Тадбиркорнинг новаторлиги ривожланиш ва ҳаракатга манба бўлиб хизмат қилади, деган фикрларни илгани сурганлар.

Ўзбекистонда амалга оширилаётган самарали инвестиция сиёсати, кичик бизнес ва тадбиркорликни ривожлантириш – ижтимоий-иқтисодий тараққиёт омили. Мазкур соҳа ички бозоримизни рақобатбардош ва сифатли маҳсулотлар билан тўлдиришда, аҳолини иш билан

таъминлаш ва даромадини оширишда энг асосий омиллардан бири ҳисобланади.

Ривожланган давлатлар босиб ўтган йўл ва тарихий тажриба бозор иқтисодиёти тараққиётида рақобат муҳим ўрин тутишини кўрсатади. Мамлакатимизда ҳам соғлом рақобатни ривожлантиришга устуворлик берилганлиги бежиз эмас.

А.Смит 1776 йилдаги “Халқларнинг бойиш сабаблари ва табиат ҳақида изланишлар” китобида рақобатнинг кенгайтирилган назариясини ўрганиб чиққан бўлиб, у рақобат муносабатлари классик концепциясининг асосчиси ҳисобланади[3]. У, тадбиркорларнинг субъектив йўналганлиги билан улар фаолиятининг объектив натижадорлиги ўртасидаги фарқга эътиборни қаратган. Ҳар хил шароит тақозосига кўра бир вақтнинг ўзида жамият манфаатлари йўлида фаолият кўрсатиб, ҳар бир тадбиркор шахсий манфаатни кўзлаб, фақат шахсий фойда олишга ҳаракат қилади.

Жаҳонда рақобатбардошлик стратегияларини чуқур ўрганган яна бир олим М.Портер кенгайтирилган рақобат кучлари концепцияси, мамлакатларнинг рақобат жиҳатдан устунликлари детерминантлари каби тан олинган илмий тадқиқот ишларини олиб борган[4].

Юқоридаги фикрлардан келиб чиқиб, тадбиркорлик фаолиятини самарали йўлга қўйишда асосий омиллардан бири бу инсон капитали эканлиги, тадбиркорда бизнес бўйича интеллектуал салоҳият юқори бўлиши фаолиятни давомийлигини сақлаб қолишда асосий ўрин тутишини айтиш мумкин.

Тадқиқот методологияси

Тадқиқотнинг асосий мақсади тижорат банклари томонидан оилавий тадбиркорликни ташкил этиш бўйича

ажратилган кредитларнинг амалиёти таҳлили натижалари асосида илмий-амалий таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқиш учун илмий хулосалар қилишдан иборат. Ушбу мақоланинг назарий ва услубий асоси сифатида умумиқтисодий адабиёт ҳамда илмий мақолалар, иқтисодчи олимларнинг имтиёзли кредитлар бўйича изланишларини таҳлил қилиш, эксперт баҳолаш, жараёнларни кузатиш, иқтисодий ҳодиса ва жараёнларга тизимли ёндашув асосида хулоса, таклиф ва тавсиялар берилган.

Таҳлил ва натижалар Жаҳон бозорида Ўзбекистоннинг рақобатдош маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ўзлаштирилаётгани, шаҳару қишлоқларимиз қиёфаси тубдан ўзгариб, аҳоли фаровонлиги ҳамда ҳаёт сифати тобора ошиб бораётганида яққол намоён бўлаяпти.

Аҳолини тадбиркорлик фаолиятига янада фаол жалб этиш, камбағалликни қисқартириш хусусида хусусий бизнесини бошлашига, шунингдек, тадбиркорлик субъектлари фаолиятининг барча босқичларида юзага келаётган муаммоларни ортиқча сарсонгарчиликларсиз ва қоғозбозликсиз тезкор ҳал этишга хизмат қиладиган бозор инфратузилмасининг барқарор ишлаши ва янада ривожланишини мувофиқлаштирувчи амалий механизмнинг самарали тизими яратилмоқда.

Бугунги кунда Ўзбекистонда тадбиркорликни ривожлантириш ва уни қўллаб-қувватлаш, иқтисодиётни барқарор ривожланишини таъминлаш, жумладан, унинг ялпи ички маҳсулот(ЯИМ)даги, ишлаб чиқариш ва аҳоли бандлигини таъминлашдаги улушини ошириш, кредит ресурсларга бўлган эҳтиёжни қондириш ва қулай

ишбилармонлик муҳитини яратишга қаратилган.

Сўнгги йилларда Ўзбекистоннинг ишбилармонлик муҳити сезиларли даражада яхшиланди – Жаҳон банкининг Doing Business рейтингда республика 2015 йилдаги 141 ўриндан 2020 йилда 69 ўринга кўтарилди. 2019 йилги рейтингга қараганда, мамлакат 76-ўриндан 7 поғонага кўтарилган. 2025 йил охирига бориб «Бизнес юритиш» халқаро индексида (Doing Business Index) «қурилишга рухсатномалар олиш» (Dealing with Construction Permits) йўналиши бўйича Ўзбекистон Республикасининг позициясини жорий 61,7 баллдан 78,2 баллгача яхшилаш назарда тутилган.

2020 йил “**Ҳар бир оила – тадбиркор**”, “**Ёшлар – келажагимиз**” ва бошқа ижтимоий дастурлар доирасида жами 13 триллион сўмдан зиёд имтиёзли кредитлар ажратилиб, 600 мингдан зиёд оилаларни қамраб олишга эришилди.

Ҳаммамизга маълумки, пандемия шароитида тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш бўйича Президентимизнинг 20 га яқин фармон ва қарорлари қабул қилиниши туфайли тадбиркорларга қатор имтиёзлар берилди. 60 мингдан ортиқ субъектлар мол-мулк ва ер солиғидан озод этилди. 21 мингта тадбиркорга фойдаланилмаётган объектлари (ер, бино) учун юқори ставкадаги солиқ ва жарималарни ундириш тўхтатилди; 329 мингта кичик бизнес субъекти учун ижтимоий солиқ ставкаси 12 фоиздан 1 фоизга камайтирилди. 239 мингта якка тартибдаги тадбиркорга энг кам ижтимоий солиқ миқдори 50 фоизгача камайтирилди; 4 мингдан ортиқ экспорт қилувчи дебиторлик қарзлари мавжуд корхоналарга жарималарни қўллаш тўхтатилди. 105 мингта тадбиркорларнинг 21,5 трлн.сўмлик

Иқтисод / Экономика / Economics

кредитларини қайтариш муддати узайтириб берилди.

Бугунги кунда фахрланиб айтишимиз мумкинки, маҳаллий ишлаб чиқарувчилар томонидан ишлаб чиқариладиган кўплаб озиқ-овқат (алкоголсиз ичимликлар, шарбатлар, нон, нон маҳсулотлари, гўшт ва сут маҳсулотлари, қандолатчилик маҳсулотлари ва бошқалар) ҳамда айрим ноозиқ-овқат товарлар (мебель, гилам ва гилам маҳсулотлари, тўқимачилик ва бошқалар) бозорларида рақобатнинг ривожланиши таъминланди. Қурилиш материаллари, кабель ва сим маҳсулотлари, пул ўтказмалари хизматлари бозорида йирик компанияларнинг монополияси тугатилди.

Мамлакатимиз иқтисодиётида ишлаб чиқаришни янги техника ва технологиялар билан таъминлаш, халқаро бозорда ўз ўрни ва мавқеига эга бўлиши учун рақобатбардош ва сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш учун инвестициялар жалб қилиш, улардан самарали фойдаланиш лозим. Шу ўринда Ўзбекистонни бугунги кундаги хорижий давлатлар билан савдо алоқаларини кенгайтириш ва мустаҳкамлаш, товарлар, ишлар ва хизматлар экспортини қўллаб-қувватлаш борасидаги фаолияти жуда кенг миқёслидир.

Россия Ўзбекистоннинг етакчи савдо-иқтисодий шерикларидан биридир. 2019 йил якунига кўра, Россия

Федерациясининг мамлакатимиз ташқи савдо айланмасидаги улуши 15,7 фоизни ташкил қилди. Ўзбекистон Россиянинг турли минтақаларига пандемия шароитида тўқимачилик, озиқ-овқат ва бошқа маҳсулотларни етказиб беришни кескин оширди.

Ўзбекистоннинг Жанубий Осиё, Яқин ва Ўрта Шарқ мамлакатлари билан инвестициявий ҳамкорлиги ҳозирги вақтда қиймати қарийб 1,9 миллиард доллар бўлган 60 дан ортиқ лойиҳани қамраб олади. Бевосита Корея инвестициялари ва илғор технологияларини, имтиёзли кредитларини фаол жалб қилиш ҳамда саноат, энергетика, инфратузилма, автомобилсозлик, фан ва инновациялар, соғлиқни сақлаш ва туризмни ривожлантириш соҳаларида юқори технологик лойиҳаларни амалга ошириш учун молия-техник ёрдам кўрсатилиши мамлакатимиз манфаатларига жавоб беради. Ўзбекистоннинг Корея Республикасига 2019 йилда экспорт тузилмаси 93 миллион доллар бўлса, прогноз кўрсаткичлари асосида 2025 йилга бориб, 800 миллион долларни ташкил этиши режалаштирилган. Кореянинг Ўзбекистонга киритган инвестиция ҳажми 2018 йилда 289 млн.доллар бўлиб, пандемия шароитида 2020 йилда 204 миллион долларни ташкил этди. 2025 йилда бу кўрсаткич 500 миллион долларни ташкил этиши режалаштирилган.

Наманган вилояти тижорат банклари томонидан 2020 йилда ажратилган кредитлар тўғрисида маълумот¹

№	Тижорат банк номи/ Худуд номи	Жами кредит		Тадбиркорлик субъектларига ажратилган кредитлар		шундан тармоқлар кесимида		
		сони	сумма	сони	сумма	Саноат	қишлоқ хўжалиги	хизмат

¹ Наманган вилояти марказий банк бошқармаси маълумотлари асосида тайёрланган.

Иқтисод / Экономика / Economics

1	Агробанк	30 930	1 564 817	3 024	1 298 531	302 228	726 562	269 741
2	Асака банк	2 895	139 459	54	49 869	35 649	4 123	10 096
3	Ипак йўли банк	2 993	94 205	374	61 672	23 480	2 905	35 287
4	Ипотека банк	3 930	178 437	104	59 449	16 003	22 765	20 681
5	Капиталбанк	626	115 255	121	95 789	46 696	7 360	41 733
6	Микро кредит банк	12 362	325 950	1 170	155 372	65 886	26 762	62 723
7	Миллий банк	2 608	349 516	136	308 328	147 813	33 532	126 983
8	Трастбанк	1 531	138 119	143	128 983	85 961	23 339	19 683
9	Турон банк	2 151	91 508	116	64 660	29 989	15 355	19 316
10	Саноат қурилиш банк	2 290	241 270	38	181 734	111 877	21 112	48 745
11	Халқ банки	26 646	609 844	1 074	239 068	102 511	73 150	63 407
12	Алоқа банк	2 041	45 025	41	27 800	10 289	4 254	13 257
13	Қишлоқ қурилиш банк	765	159 590	40	73 431	41 972	17 563	13 896
14	Савдогарбанк	106	15 320	15	14 589	8 107	4 270	2 212
15	Хамкорбанк	5 795	227 928	524	146 686	63 152	25 962	57 572
16	Инфинбанк	1 432	192 872	31	180 289	62 720	108 507	9 062
	Жами	99 101	4 489 115	7 005	3 086 250	1 154 334	1 117 521	814 395

1-жадвалда 2020 йилда Наманган вилоятидаги 16 банклар томонидан ажратилган креитлар бўйича маълумотлар келтирилган. Маълумотлардан кўриниб турибдики, вилоятда 2020 йилда жами 99101 та кредит ажратилиб, умумий 4 498 115 минг сўмни ташкил этган. Шундан

тадбиркорлик субъектларига ажратилган кредитлар сони 7005 тани ташкил этиб, умумий сумма 3 086 250 минг сўм бўлган. Тармоқлар кесимида эса саноатда 1 154 334 минг сўм, қишлоқ хўжалигида 1 117 521 минг сўм, хизмат кўрсатишда эса 814 395 минг сўм кредитлар ажратилган.

**Наманган вилояти тижорат банклари томонидан 2020 йилда оилавий
тадбиркорлик дастурлари доирасида ажратилган кредитлар тўғрисида
маълумот²**

№	Тижорат банк номи/ Худуд номи	Оилавий тадбиркорлик дастурлари доирасида ажратилган кредитлар	жумладан					
			Аёллар жамоат фонди ҳисобидан (ПФ-5325-сонли Фармон асосида)	"Хар бир оила-тадбиркор" дастури (ПҚ-3777-сонли Қарор асосида)	Ёшлар-кеलाжамиз дастури (ПФ-5466-сонли Фармон асосида)	Хунармандчилик (ПҚ-4539-сонли Қарор асосида)	Томорқа ер эгалари кенгаши ҳисобидан (ПҚ-3680-сонли Қарор асосида)	Бандлик ва маҳаллий бюджет ҳисобидан (ПҚ-3856-сонли Қарор асосида)
		сони	сони	сони	сони	сони	сони	сони
1	Агробанк	14235	59	12 658	62	1 353	103	0
2	Микро кредит банк	8901	90	8 377	36	396	0	2
3	Турон банк	1286		1 286				
4	Халқ банки	17037	127	16 220	46	625	16	3
	Жами	41 459	276	38 541	144	2 374	119	5

2-жадвал маълумотлари таҳлил қилсак, 2020 йилда Наманган вилоятидаги тижорат банклари томонидан оилавий тадбиркорлик дастурлари доирасида жами 41 459 та кредит ажратилган. Шундан, агробанк томонидан 14 235 та, микрокредит банк томонидан 8 901 та, турон банк томонидан 1 286 та, халқ

банки томонидан 17 037 тани ташкил этган. Умумий ажратилган кредитларнинг асосий қисми, яъни 38 541 таси Ўзбекистон Республикаси Президенти 2018 йил 7 июндаги "Хар бир оила-тадбиркор" дастурини амалга ошириш тўғрисида"ги ПҚ-3777-сон Қарори ижросини таъминлашга

² Наманган вилояти марказий банк бошқармаси маълумотлари асосида тайёрланган.

Иқтисод / Экономика / Economics

йўналтирилган. Шуниндек, мақсадида 2374 та кредит маблағлари
хунарандчиликини ривожлантириш ажратилган.

3-жадвал

**Наманган агробанк томонидан 2018-2020 йилларда қорамолга
ажратилган кредитлар бўйича маълумот³**

№	Банк филиали	2018 йилда		2019 йил		2020 йил		2020 йилни 2018 йилга нисбати (%)	
		сони	сумма	сони	сумма	сони	сумма	сони	сумма
1	Косонсой тумани	37	694	35	651	16	382	43	55
2	Мингбулоқ тумани	28	394	139	2899	199	4533	711	1150
3	Наманган тумани	183	3635	74	1464	138	2545	75	70
4	Наманган шаҳри	17	473	11	303	85	2485	500	525
5	Норин тумани	54	767	110	2529	213	3438	394	448
6	Поп тумани	11	323	8	360	75	2740	682	848
7	Тўрақўрғон тумани	84	1311	108	1823	215	4882	256	372
8	Уйчи тумани	157	2740	640	14306	719	16032	458	585
9	Учқўрғон тумани	94	1515	144	3894	531	11315	565	747
10	Чортоқ тумани	137	2155	456	7367	371	8676	271	403
11	Чуст тумани	160	2621	731	17238	1701	46417	1063	1771
12	Янгиқўрғон тумани	90	1173	699	13761	540	11963	600	1019
	Агробанк жами	1052	17801	3155	66595	4803	115407	457	648

3-жадвал маълумотларидан кўринадики, вилоятда 2020 йилда 2018 йилга нисбатан Агробанк томонидан 457 фоизга қорамолга ажратилган кредитлар сони ошган, яъни 2018 йилда

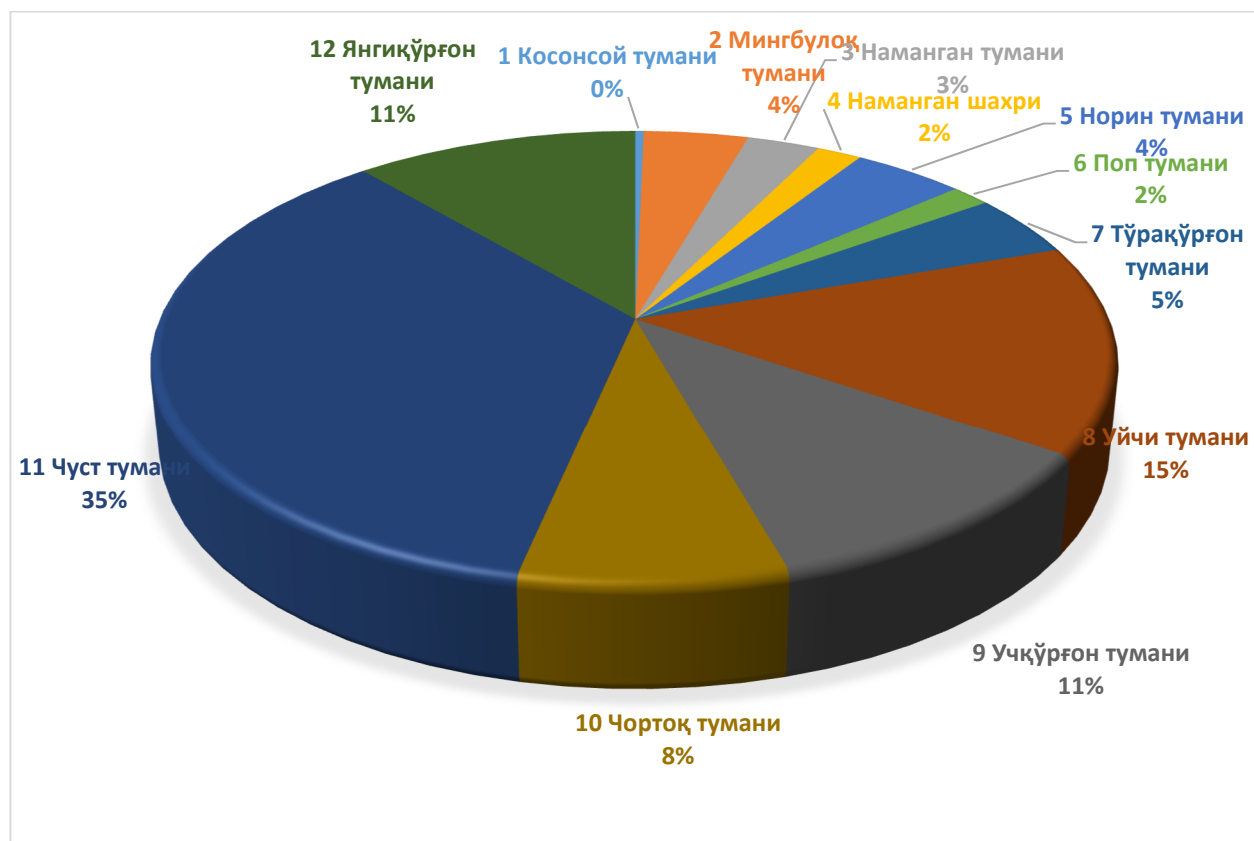
1052 та, 2019 йилда 3155 та, 2020 йилда эса 4803 та ушбу йўналишда кредитлар ажратилган. Вилоятда Косонсой ва Наманган туманларидан ташқари барча туманлардан Агробанк томонидан

³ Наманган вилояти агробанк маълумотлари асосида тайёрланди.

Иқтисод / Экономика / Economics

аҳолига қорамолга ажратилган кредитларда ўсишга эришилган. Ўзбекистон Республикаси Президенти 2018 йил 7 июндаги “Ҳар бир оила-тадбиркор” дастурини амалга ошириш тўғрисида”ги ПҚ-3777-сон Қарорида насли қорамол, парранда ва қуёнларни маҳаллий шароитларга мослаштирувчи махсус фермаларни ташкил этиш, мазкур фермаларга чет элдан маҳсулдорлиги юқори бўлган наслдор қорамол, эчки ва қуён зотларини олиб келиш, кўпайтириш ҳамда вилоятнинг табиий-иқлим шароитларига мос зотларини яратиш, молларни сунъий қочиришнинг илғор технологияларини жорий этиш, маҳаллий шароитга мослаштирилган наслдор қорамол, эчки ва қуён зотларининг кўрғазмаларини ташкил этиш ва аҳоли хоҳишига асосан уларни танлов асосида мақбул нархларда сотиб олинишига замин яратиш, аҳолига махсус фермалардан

сотиб олинган чорва моллари, қуён ва паррандаларни боқиш технологияларини батафсил тушунтириш ва келгусида ҳар бир хонадонда мавжуд чорва моллари ва паррандаларни вакцинация қилиш тадбирларини амалга ошириш, аҳолига наслдор молларни сунъий қочириш ва узлуксиз ветеринария хизматлари кўрсатиш тармоғини кенгайтириш, сифатли омихта ем ишлаб чиқариш корхоналарини ташкил қилиш борасида лойиҳа ташаббускорларига ҳар томонлама қўмаклашиш, аҳолининг йиллик эҳтиёжини ҳисобга олган ҳолда омихта ем, витаминлар, премикслар, қўшимчалар ҳамда ветеринария препаратларини етказиб бериш, йирик тадбиркорларни жалб этган ҳолда саноатлашган чорвачилик кластерларини ташкил этиш чораларини кўриш белгиланган.

2-расм. Наманган вилояти 2020 йилда агробанкнинг туманлардаги филиаллари томонидан қорамолга ажратилган жами кредитлардаги улуши⁴.

2-расм маълумотларидан кўриш мумкинки вилоятда Чуст тумани агробанк филиали томонидан 2020 йилда вилоятнинг бошқа туманларига нисбатан қорамолга ажратилган сони умумийга нисбатан 35 фоизни ташкил этган. Шунингдек, Уйчи, Янгиқўрғон, Учқўрғон туманларида ҳам қорамолга ажратилган кредитлар қолган туманларга нисбатан фоизи юқорилиги билан ажралиб турибди.

Хулоса ва таклифлар. Бугунги кунда, мамлакатимизда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ҳам иқтисодий, ҳам ҳуқуқий жиҳатдан қўллаб-қувватлашга йўналтирилган ислохотлар жадаллик билан амалга оширилмоқда. Мазкур ислохотлар тадбиркорлик субъектларига ўз фаолиятларини амалга ошириш учун ҳар томонлама

қулай ва соғлом рақобат муҳитини яратиш, пировард натижада иқтисодий ўсишни таъминлаш, янги иш ўринларини ташкил қилиш, бандлик муаммосини ҳал этиш, аҳолининг даромадлари ва фаровонлигини оширишга хизмат қилмоқда.

Ҳозирда турли йўналишда фаолият юритаётган тадбиркорлик субъектлари юртимиз иқтисодий салоҳиятининг юксалишига муҳим ҳисса қўшиб келмоқда. Республикада бозор иқтисодиётини ривожлантиришда таянч бўлган кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик фаолиятини янада ривожлантириш, ишбилармонлик муҳитини яхшилаш, улар учун зарур имкониятларни яратиб беришга қаратилган тадбирлар, эътиборлиси тижорат банклари томонидан

⁴ Наманган вилояти агробанк маълумотлари асосида тайёрланди.

Иқтисод / Экономика / Economics

ажратилаётган имтиёзли кредитлар эса улар фаолиятини кенгайтиришга хизмат қилмоқда. 2020 йил мобайнида вилоят тижорат банклари томонидан тадбиркорлик субъектларини молиявий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш учун 3 086 250 минг сўмдан ҳамда оилавий тадбиркорликни қўллаб қувватлаш мақсадида 892 754 минг сўм ортиқ маблағлар ажратилди

Юқоридагиларни инобатга олиб, мамлакатимизда аҳолини иш билан таъминлашда, уларни даромадини оширишда, камбағалликни қисқартиришда мазкур соҳада энг яхши хорижий тажрибаларни, шу жумладан барча тижорат банклари томонидан берилаётган имтиёзли кредитлар самарали ҳамда мақсадли фойдаланишни йўлга қўйиш лозим. Шунингдек, аҳолига берилаётган имтиёзли кредитларни амалга ошириш тижорит банкларининг бевосита маҳалла фуқоролар йиғини раислари билан ҳамкорликни янада ривожлантириш, улар билан ишлаш бўйича аниқ механизмни йўлга қўйиш мақсадга мувофиқ деб ҳисоблаймиз.

Адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси. 2020 йил 24 январь // Манба: www.president.uz
2. Ўзбекистон Республикаси Президенти 2018 йил 7 июндаги “Ҳар бир оила-тадбиркор” дастурини амалга ошириш тўғрисида”ги ПҚ-3777-сон Қарори. www.lex.uz
3. А.Смит. Исследование о природе и причинах богатства народов (The Wealth of Nations) William Strahan и Thomas Cadell, 1776. –С.1511.
4. Майкл Портер Конкурентное преимущество: Как достичь высокого результата и обеспечить его устойчивость перевод с англ. 4-е издание.

М.: Изд.АЛЬПИНА Паблишер, 2016. – С.1057.

5.

<https://xorazm.adliya.uz/main/uz/news/detail.php?ID=3749>

6. Рашидов, Р. (2017). НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТЕХНИКИ В ХЛОПКОВОДСТВЕ В УЗБЕКИСТАНЕ. *Общество и экономика*, (3-4), 138-141.

7. ALojonovich, R. R. (2016). Correlation between resource economy factors in cotton growing. *Наука и образование сегодня*, (6 (7)).

8. Rahmatullo, R. (2016). Sectoral specificities by application of resource saving technology in cotton growing. *Economics*, (8 (17)).

9. Rashidov, R. (2016). Correlation between resource economy factors in cotton growing. *Наука и образование сегодня*, (6), 68-70.

10. ALojonovich, R. R. (2019). Economic efficiency of resource-saving technologies in the cotton industry system of indicators. *International Journal of Scientific and Technology Research*, 8(11), 3861-3863.

<http://www.ijstr.org/final-print/nov2019/Economic-Efficiency-Of-Resource-saving-Technologies-In-The-Cotton-Industry-System-Of-Indicators.pdf>

11. Zulfiqarova Dilduza Gulomjanovna, Saidboev Shermirza Dotkamirzaevich, Rashidov Rahmatullo ALojonovich “Conceptual Bases of Full Realization of Women's Labour and Entrepreneurial Activity”. *PSYCHOLOGY AND EDUCATION* (2021) 58(2): 237-240

<http://www.psychologyandeducation.net/pae/index.php/pae/article/view/1552>

12. Gulomjanovna, Z. D., Dotkamirzaevich, S. S., & ALojonovich, R. R. (2021). Conceptual Bases of Full Realization of Women's Labour and Entrepreneurial Activity. *Psychology and Education Journal*, 58(2), 237-240.

Иқтисод / Экономика / Economics

13. Alojnovich, R. R., & Sardorbek, O. (2021). THEORETICAL BASES OF INCREASE OF ECONOMIC EFFICIENCY OF USE OF RESOURCESAVING TECHNOLOGIES IN THE COTTON INDUSTRY. International Engineering Journal For Research & Development, 6(ICDSIIL), 5-5.

14. Tursunalievich, A. Z., & Alojnovich, R. R. (2021). CREATION OF ELECTRONIC TEXTBOOKS IN HIGHER EDUCATION. International Engineering Journal For Research & Development, 6(ICDSIIL), 4-4.

15. ALOJONOVICH, R. R. (2021). RESOURCE-SAVING TECHNOLOGIES IN COTTON-GROWING ECONOMIC EFFICIENCY INDICATOR SYSTEMS. PLANT CELL BIOTECHNOLOGY AND MOLECULAR BIOLOGY, 134-140.

16. Mukhitdinov, S. Z. (2021). COVID-19 PANDEMIC IN UZBEKISTAN AGRICULTURE AND ITS IMPACT ON THE SUPPLY CHAIN. Journal of Central Asian Social Studies, 2(01), 177-183.